

Esszé egy emberről: imitáció

A nyolcvanéves Ruttkey Kálmánnak

That we can judge only with regard to our own system, being ignorant of the relations of systems and things.

(Alexander Pope: An Essay on Man, Epistle I, Argument)

I. Mint aki addig köszörüli torkát
Zavarában (s hiába bátorítják
– Gyerünk már! – baráti tekintetek),
Hogy mire szólna, hangja bent reked,
Már nem játék, hogy grízesen harákol,
Hát tósztt helyett húz egyet poharából,
S bár leülne, még áll egy darabig,
De mindegy is, hogy szólt-e valamit:
Így húzom-halasztom, hogy belefogjak,
Egy versbe? levélbe? Valami jobbat
Akartam, nem csak alkalomhoz illőt.
Én várnék még, de az alkalom eljött.

II. Nem tagadom hát, vonakodva kezdem.
Tudom, hogy ügyis befejezhetetlen
– S nem csak ilyen szűk keretek között –,
Amit most elmondani készülök,
Hisz nem világítja meg ismerős fény,
Hogy hol húzódik az a keskeny ösvény,
Amely a kötött mondatszerkezet
S formátlan érzés határán vezet.

III. De erre talán nem is vagy kíváncsi,
Ha nem tudom rendesen megcsinálni
(Bár kell hozzá ízlés, érzés meg ész,
Fogalmazás kérdése az egész),
Nem ez a megfelelő pillanat,
Hogy útmutatásért zaklassalak.

IV. Persze még ilyenkor is azt teszem,
Amikor nem is kérdezlek, hiszen
Mércét adtál, sőt, te lettél a mérce,
Ezért – bár tudni vélem, az efféle
Mondatokat miként értékeled –,
A műfaji szabályok, melyeket

Tőled tanultam, érvényben maradnak
Akkor is, ha a vers tárgya magad vagy.
Részemről hát indokoltnak tekintem,
Hogy semmi nem köt dicséreteimben.

V. Amikor belépsz, fél évszázada,
Egy kietlen egyetemi szoba
Falai közt sugárzó sejtelem,
A testet öltött szellem van jelen.
Nem írható le optikailag,
Aligha fejti meg alakodat;
De ha megülnek a hétköznapiak
Vagy önmagamnak is túl sok vagyok,
A bezáruló tudat peremén
Váratlanul fellobban az a fény.
Bizony, a pusztá gondolat, hogy itt
Jársz-kelsz a városban, gyakran segít.

VI. Ilyesmit nem könnyen ír le az ember
– Olvasni sem kisebb önfegyelem kell –,
De ne hidd, hogy csak úgy, egyszerre feltör,
Rég keresem, hogyan beszéljek erről,
Csak félek, ha falsul fogalmazok,
Akaratlan is rád üt valahogy.
Hát végül inkább eddig halogattam,
Pedig nem a vers: tárgya halhatatlan.

2002